



# Mijn bos, wat komt er bij kijken?

Vademecum voor de nieuwe boseigenaar. Leidraad voor wie een bos erft of koopt.

|  |           |
|--|-----------|
| <b>Voorwoord</b>   | <b>3</b>  |
| <b>Inleiding</b>   | <b>4</b>  |
| 1. Privébos: wat is dat?   | 5         |
| 2. Wat zal ik doen met mijn bos? Welke keuzes heb ik?                                | 7         |
| 3. Volle eigendom en gedeelde eigendom: welke zijn de verschillen?                   | 9         |
| 4. Schenken en erven over de grens, opgelet!   | 13        |
| 5. Investeren in mijn bos: kost versus opbrengst                                     | 15        |
| 6. Stel u op de hoogte van wat wel en niet kan: bos in de wetgeving                  | 19        |
| 7. Goed beheeren, duurzaam beheeren  | 25        |
| 8. Ik wil mijn bos verkopen of schenken. Wat te doen?                                | 27        |
| 9. Getuigenissen grensoverschrijdend grondgebied Interreg France Wallonie Vlaanderen | 29        |
| 10. Hulp nodig?  | 33        |
| <b>Verklarende woordenlijst</b>  | <b>34</b> |
| <b>Partners / Financiële ondersteuning / Dankwoord / Bronnen</b>                     | <b>35</b> |



# Voorwoord

Een bos bestaat uit een reeks van kleine en grote bomen, met bladeren of naalden, jong en oud. Het is de thuisbasis van een prachtig, levend ecosysteem dat hout produceert, water zuivert, de bodem beschermt, onze koolstofemissies absorbeert en de zuurstof die we inademen produceert. Het is een onmisbare omgeving voor ons algemeen welzijn die de vorige generaties hebben weten te beschermen, te waarderen en aan de volgende generatie hebben overdragen.

Wanneer het bos wordt overgedragen naar de volgende generatie gaat dat meestal gepaard met een overdracht van kennis, gewoontes en duurzame beheerspraktijken. Jammer genoeg verliest de verstedelijkte samenleving van vandaag, beetje bij beetje, de link met de natuurkennis van onze ouders en voorouders, de link met het buitengebied, de grond en het bos. We erven al te vaak een bos zonder het belang of de waarde ervan te kennen. Vaak kennen we zelfs de locatie niet. Het doordacht plannen van het doorgeven van een bos aan de volgende generatie kan echter een ideale gelegenheid zijn om ook cultuur en traditie door te geven.

Bos heeft nog nooit zoveel uitdagingen vertegenwoordigd als vandaag: de behoefte aan hout en hernieuwbare energie blijft alsmear stijgen en nooit eerder heeft de maatschappij zoveel aandacht besteed aan duurzame ontwikkelingsvraagstukken, de natuurlijke omgeving en de bescherming ervan.

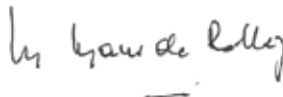
Het doel van deze brochure is om u te helpen bij de eerste stappen als nieuwe boscijenaar, om u een leidraad te bieden van bij of zelfs voorafgaand aan de verwerving. Naast een persoonlijke investering, is “boscijenaar zijn” een filosofie, het concreet investeren in de natuur voor de mens en de lokale economie.

Dit document helpt u de juiste vragen te stellen. Het geeft u ook een beeld van de opties en ondersteuning om uw bosbeheer met vertrouwen en goesting aan te vatten. Zo kan het bos een belangrijke economische en ecologische rol blijven spelen voor de huidige en toekomstige generaties.



**Antoine d'Amécourt**

*Voorzitter van Fransylva en CNPF,  
boscijenaar*



**Jean-Michel Maus De Rolley**

*Erenotaris, boscijenaar en boscoach*



**Guido Mulier**

*Voorzitter van APB-NB (Aanspreekpunt Privaat  
Beheer - Natuur en Bos), natuur- en boscijenaar*

# Inleiding

“ - U heeft gronden geërfd van uw familie, gronden waar u uw jeugd heeft doorgebracht en al dan niet bewust meehielp bij het beheer ervan?

- U heeft een bos geërfd van uw ouders, maar dit bos ligt ver van uw woonplaats?

- Uw passie voor de natuur heeft u ertoe aangezet een bos te kopen?

**U maakt vanaf nu deel uit van de grote familie van boscijenaars!** U geeft vorm aan ons Vlaamse landschap en kunt mee zorgen voor het behoud van onze biodiversiteit. U kunt vanaf nu ook bijdragen aan de maatschappelijke en economische meerwaarde binnen de bos- en houtsector! Ongetwijfeld heeft u tal van vragen over het beheer, verantwoordelijkheden, voordelen en risico's. Deze beknopte brochure, geschreven door boscijenaars voor boscijenaars, zal u op weg helpen naar een antwoord op al die vragen. ”

*Deze brochure werd gerealiseerd in het kader van het Europees interreg programma voor de regio's Vlaanderen, Wallonië, Hauts-de-France en Grand Est. Ze is het resultaat van een samenwerking tussen de bosbouwgerelateerde partners in het project Forêt Pro Bos. Een deel van dit document is daarom gewijd aan grensoverschrijdend bosbeheer in deze 4 regio's, die gekenmerkt worden door vele gelijkenissen, maar evenzeer door heel wat verschillen.*



# 1. Privébos: wat is dat?

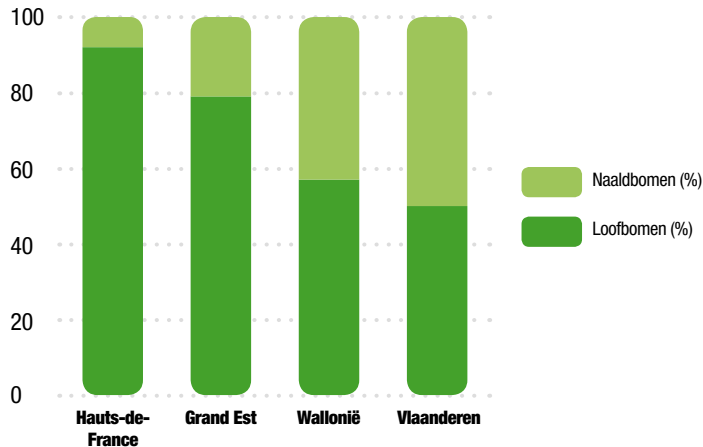
## ► Versnipperde percelen bos met veel loofbomen

Zowel in België als in het noorden van Frankrijk bestaat een groot deel van het buitengebied uit bossen. Naast private bossen, eigendom van zogenaamde natuurlijke personen of verenigingen, is er ook een kleiner deel openbare bossen die eigendom zijn van Vlaamse of lokale overheden of overheidsdiensten (Agentschap voor Natuur en Bos, de Vlaamse Waterweg, Vlaamse Landmaatschappij, gemeenten, OCMW's, kerkfabrieken...). Binnen het Forêt-Pro-Bos-gebied bestrijken privébossen, waaronder het uwe, ca. 50 % van het bosareaal.

|                                 | Hauts-de-France | Grand Est    | Wallonië   | Vlaanderen | TOTAAL              |
|---------------------------------|-----------------|--------------|------------|------------|---------------------|
| Totale bosoppervlakte           | 428 000 ha      | 1 860 000 ha | 556 200 ha | 146 381 ha | <b>2 990 581 ha</b> |
| Aantal privé-eigenaren          | 121 447         | 329 000      | 89 790     | ≥100 000   | <b>640 237</b>      |
| Percentage privébos             | 72 %            | 42 %         | 51 %       | 60 %       | <b>49 %</b>         |
| Gemiddelde oppervlakte privébos | 2,5 ha          | 2,4 ha       | 3,2 ha     | 1,0 ha     | <b>2,3 ha</b>       |

Tabel 1: Cijfers van het privébos op het grondgebied van Forêt Pro Bos.





De bossen in onze regio bestaan grotendeels uit loofbomen (afhankelijk van de regio gaat het om 50 tot 94 % van het bos). De dominante loofboomsoorten zijn eik en beuk. De naaldbossen bestaan voornamelijk uit fijnspar, douglas en grove den. De populier neemt een niet onbelangrijke plaats in in bepaalde valleigebieden in Vlaanderen, Henegouwen, Hauts-de-France en Champagne-Ardenne.

Bossen zijn levende systemen die verschillende functies vervullen. Vooreerst leveren ze zogenaamde ecosysteemdiensten. Hun onmisbare ecologische functies, zoals bodembescherming, waterregulering- en

zuivering, zuurstofproductie of koolstofopslag vormen een eerste belangrijke schakel in het concept van multifunctionaliteit. Daarnaast vervult bos ook een economische functie, die de behoefte aan hout voor o.a. bouw en verwarming invult, en op die manier jobs creëert. Ten derde heeft het bos ook een direct effect op de samenleving: wandelen, jagen, vogelspotten, vissen... kortweg genieten.

**Wist u dat een bos met 50 bomen per jaar gemiddeld 1 ton CO<sub>2</sub> opneemt?**

Als bouseigenaar heeft u dus het plezier van een privaat stukje bos. Daar tegenover staat een zekere verantwoordelijkheid. Uw bos verandert voortdurend en dus ook het beheer dat uw bos nodig heeft. Daarom is het van belang de nodige kennis op te blijven doen en uw bos(beheer) bij te sturen waar en wanneer dat nodig is.



**Onthoud: Multifunctioneel bosbeheer is een kunst. Het is een evenwichtsoefening tussen natuurbehoud- en beleving en economische return in een duurzaam, zelfredzaam businessmodel.**

## 2. Wat zal ik doen met mijn bos? Welke keuzes heb ik?

« Een bos, dat ken ik al! »

Beschikt u reeds over een zekere kennis?  
Dan kan deze brochure u wellicht nog een  
aantal nieuwigheden bijbrengen.

Vergeet niet: op de hoogte te blijven en u  
laten bijscholen is altijd handig!

►► **Hoofdstukken 3 tot 4 zijn misschien  
wel het belangrijkste voor u.** (p. 9-14)

« Een bos, als ik maar durfde... »

Zich bezig houden met een bos neemt tijd  
in beslag, maar het is fascinerend en het  
kan een winstgevende langetermijnvisie  
blijken te zijn.

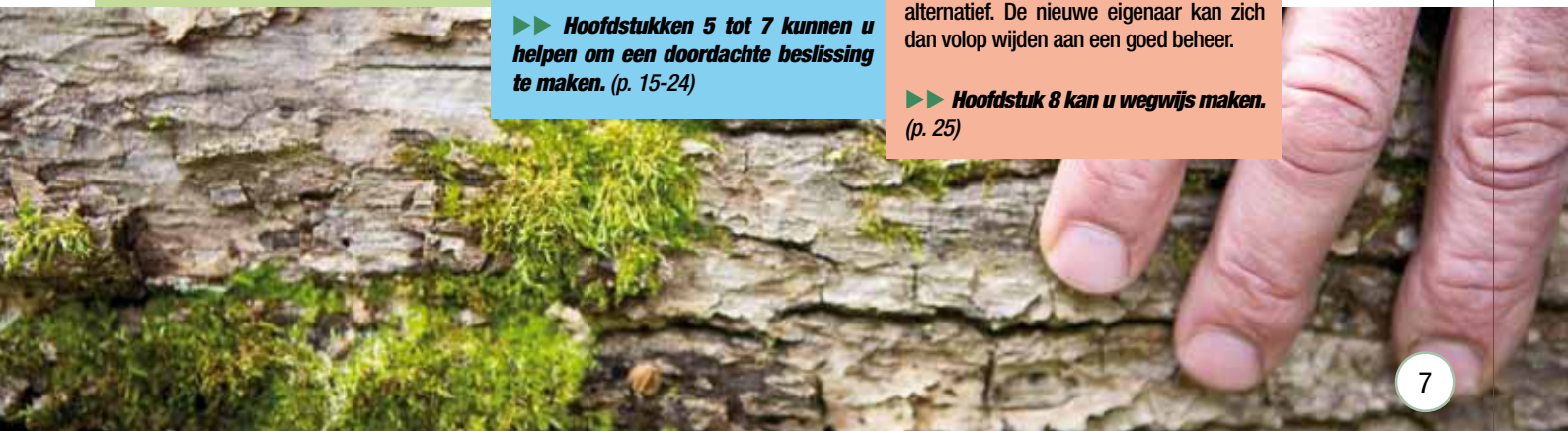
Hier volgt een overzicht om u wegwijs  
te maken in deze complexe en vaak  
onbekende bosmaterie.

►► **Hoofdstukken 5 tot 7 kunnen u  
helpen om een doordachte beslissing  
te maken.** (p. 15-24)

« Een bos, betekent weinig voor mij. »

Heeft u geen interesse in bos?  
Bent u eigenaar in onverdeeldheid en  
blokkeert deze situatie elk goed beheer? ...  
VERKOPEN is dan voor u het beste  
alternatief. De nieuwe eigenaar kan zich  
dan volop wijden aan een goed beheer.

►► **Hoofdstuk 8 kan u wegwijs maken.**  
(p. 25)







### 3. Volle eigendom en gedeelde eigendom: welke zijn de verschillen?

**U gaat bij de notaris omdat u een bos erft, geschonken krijgt of aankoopt. In de meeste gevallen is men volle eigenaar van zijn bos en zijn alle beslissingen eenvoudig. Maar het kan ook zijn dat u in een situatie van mede-eigendom zit. Dan is het goed om even stil te staan bij een aantal zaken waarmee u rekening moet houden.**

#### ► Blote eigenaar en vruchtgebruiker

Vooreerst kan men in een situatie van **blote eigenaar** (bv. de kinderen van een overledene) en **vruchtgebruiker** (vb. de echtgeno(o)t(e) van een overledene) zitten. De blote eigenaar heeft dan het bos in bezit (zonder beslissingsrecht te hebben), maar de vruchtgebruiker heeft er het genot van en beheert het bos dus en draag er alle lasten en belastingen van. Men zegt dat de vruchtgebruiker de beheercyclus mag verderzetten, m.a.w. hij/zij mag de kaprijpe bomen kappen, maar moet dan wel nieuwe herplanten. Hij/zij moet het bos beheren als een goed huisvader en mag het niet laten verloederen. Bij het einde van het vruchtgebruik door overlijden verzaking of einde van bedongen termijn, wordt de blote eigenaar automatisch volle eigenaar, met alle rechten vandien.

#### ► Mede-eigendom

Men kan ook in een situatie van mede-eigendom (onverdeeldheid) zitten. Er zijn drie mogelijke uitgangssituaties waarbij telkens verschillende regels van toepassing zijn:

- Mede-eigendom als gevolg van een nalatenschap: een onverdeeldheid na overlijden.
- Mede-eigendom als gevolg van een huwelijksgemeenschap.
- Mede-eigendom als gevolg van een gezamenlijke aankoop (vb. bij een huwelijk met scheiding van goederen of met verschillende personen).

In het geval van een **onverdeeldheid in volle eigendom na overlijden**, worden alle beslissingen over het bos unaniem genomen. De mede-eigenaars kunnen iemand (intern of extern) als beheerder aanstellen. Bij onenigheid gebeurt er niets en is de uit onverdeeldheidtredding de enige oplossing. In geval van hoogdringendheid, bv. een boom die is omgevallen op de weg, kan elke mede-eigenaar de nodige werken (laten) uitvoeren, op gemeenschappelijke kosten. Weet dat niemand verplicht is om in onverdeeldheid te blijven voor onverdeelde goederen uit nalatenschap. Elke mede-eigenaar kan steeds de uit onverdeeldheidtredding gerechtelijk aanvragen, wat in de praktijk dikwijls tot openbare verkoop leidt. Een openbare verkoop is wettelijk enkel nodig indien de verdeling via zogenaamde lotenlegging niet mogelijk is. Daarvoor zal een expert nagaan of elke onverdeelde eigenaar zijn deel niet als een stuk van het bos kan krijgen. In dat geval zal hij dus loten maken en een lottrekking het stuk bos van iedere mede-eigenaar aanwijzen. Stedenbouwkundig zal men echter ook rekening houden met het advies van de gemeente.



**Weetje: Partijen kunnen voor hun bos (en nalatenschapsgoederen in het algemeen) overeenkomen om maximaal voor 5 jaar verplicht in onverdeeldheid te blijven. Deze overeenkomst kan dan telkens na beëindiging, opnieuw aangegaan worden. Echter, voor bossen die niet uit nalatenschap komen (zie verder), geldt deze regel niet en kunnen andere overeenkomsten gemaakt worden of gelden de regels uit het huwelijksvermogensrecht.**

Bij **echtscheiding** duidt de rechter een notaris aan die de **gemeenschap moet verdelen door lotenlegging of openbare verkoop van de goederen die niet in loten kunnen gelegd worden**. Dan nog is een overeenkomst van onverdeeldheid mogelijk waarbij men samen eigenaar blijft. Daartoe dienen de perioden en voorwaarden van de onverdeeldheid vastgelegd te worden in de akte van onverdeeldheid. Vermits dit geen goederen zijn die uit nalatenschap komen, geldt de 5-jaren regel niet en kunnen partijen de voorwaarden van hun onverdeeldheid vrij bepalen.

In het geval van **gezamenlijke aankoop**, zit men in feite ook in een onverdeeldheid zoals in het eerste geval en geldt de regel van de unanimiteit.



## ► Eigendom via rechtspersoon

Het kan ook zijn dat een bos geen eigendom is van een natuurlijke persoon, maar van een rechtspersoon. Binnen de rechtspersonen heeft men 2 types: de publiekrechtelijke (opgericht door overheid, wet of decreet) en privaatrechtelijke (van privaatrechterlijke aard). Enkel deze laatsten zijn van belang in het kader van deze brochure.

Begin 2019 werd het vennootschapsrecht hervormd. In het nieuwe Wetboek van vennootschappen zijn alle bestaande vennootschapsvormen afgeschaft en in grote lijnen vervangen door nog 4 soorten vennootschapsvormen, waarbij geen kapitaal meer bestaat, maar een uitgebreide verplichting tot financieel plan. Sedert 1 november 2018 is iedere persoon die een beroepsactiviteit uitoefent, vennootschap of vereniging, vatbaar voor faillissement. Er bestaan dus geen burgerlijk vormen meer van handelsvennootschappen. De 4 vormen die blijven bestaan zijn:

- De bv, **besloten vennootschap**, die zeer uitgebreide, soepele en gediversifieerde statutaire mogelijkheden krijgt;
- De nv, **naamloze vennootschap**, voorbehouden voor grote beursgenoteerde consortiums;
- De cv, **coöperatieve vennootschap**, met coöperatief gedachtengoed;
- De **maatschap**, (burgerlijke vennootschap) die dan ook een ondernemersnummer zal moeten nemen.

Belangrijk om weten is dat er voor rechtspersonen een andere vorm van successieplanning bestaat en er ook andere regels gelden wat betreft fiscaliteit en verkoop. Vennootschappen hebben immers aandeelhouders die via hun raad van bestuur, de eigendommen van die vennootschap beheren. Beslissingen worden hier genomen bij meerderheid van stemmen zodat een minderheidsaandeelhouder grotendeels buitenspel kan gezet worden.

Bij de inbreng van een bos in een vennootschap, wordt het statuut omgevormd van onroerend naar roerend goed. Daardoor heeft men het voordeel dat de meerderheid beslist en dat de soepele overdrachtregels van de roerende goederen (aandelen) gelden. Zij kunnen verkocht worden bij onderhandse akte zonder registratierecht. Schenkingen gebeuren notarieel, maar volgens het lineair forfaitair registratietarief van het landsgedeelte van de schenker. In Vlaanderen is dit tarief 3 % voor schenkingen in rechte lijn en 7 % voor schenkingen aan alle andere personen.

Vennootschappen hebben dan weer het nadeel dat aan de verkoop van hun goederen een fiscaal kostenplaatje verbonden is (belasting op de meerwaarde of op de geboekte winst), daar waar verkopen (wederverkopen) door particulieren na 8 jaar onbelast is.

Naast de vennootschappen, kan u als eigenaar ook overwegen om uw patrimonium voor het nageslacht te vrijwaren (van belastingen) onder andere door opname in een trust of stichting.

Men kan daarnaast gebruik maken van een aantal hulpmiddelen of uitvoervormen zoals het duo-legaat (hoewel minder interessant met de nieuwe Vlaamse successietarieven onder derden) of de erfpacht (met zogenaamde canon van min. 27 en max. 99 jaar die de waarde drukt).

De verdeling kan ook door de ouders al opgesplitst worden voor de kinderen via een zogenaamde acendentenverdeling of testamentaire verkaveling.



**Erfenissprong: Sinds 1 september 2018 is er in Vlaanderen de mogelijkheid om voor 2 generaties slechts 1 keer erfenisbelasting te betalen. Wanneer men een bos erft van de ouders (mits betaling van de successiebelasting, kan men deze binnen 1 jaar na overlijden, gratis schenken aan de kinderen.**

## 4. Schenken en erven over de grens, opgelet!

In deze brochure staan de regels voor Vlaanderen uitgelegd, maar vaak gebeurt het ook dat de overlater niet in hetzelfde land of gewest woont als zijn bos gelegen is. Daardoor kan het zijn dat u bevoor- of benadeeld bent. Hou bij eventuele vermogensplanning hier zeker rekening mee. Hieronder geven we u een aantal cases mee waarbij het bos telkens in Vlaanderen ligt. Voor de andere cases verwijzen we naar uw notaris.

### ► Case 1: bos en overlater in Vlaanderen

In dit geval gelden de gewone Vlaamse wetten en regels op de schenk- en erfbelasting.

Let op : Indien u recht heeft op een vrijstelling of vermindering van schenk- of erfbelasting, dient u dit expliciet in de aangifte aan te vragen, mits toevoeging van een geldig bewijsstuk (vb. goedkeuring beheerplan)! De korting wordt beschouwd als een subsidie. D.w.z. indien u niet (meer) aan de voorwaarde beantwoordt (vb. het beheerplan voortijdig beëindigen), zal u dat deel van de korting terug moeten betalen. Indien u het bos opnieuw overdraagt, dient u de overnemer hiervan dan ook op de hoogte te brengen.

### ► Case 2: bos in Vlaanderen, overlater woont in Brussel of Wallonië

In dit geval gelden de Brusselse, respectievelijk Waalse wetten en regels op de schenk- en erfbelasting. Dit betekent ook dat ondanks het feit dat het bos gelegen is in Vlaanderen, mogelijke verminderingen op schenk- en successiebelasting (vb. gekoppeld aan een beheerplan) niet van toepassing zijn!

Nota: De **woonplaats** van de in België wonende overlater wordt gedefinieerd als die plaats waar hij het grootste deel van de voorbije 5 jaar belastingen betaald heeft. Indien de overlater zijn fiscaal domicilie (woonplaats) in verschillende landsregio's had gedurende de laatste 5 jaar, worden de schenk- en erfenisbelasting berekend volgens de wetten van de regio waar hij het langst gedomicilieerd was.

### ► Case 3: bos in Vlaanderen, overlater woont in het buitenland

In dit geval stelt de wetgeving dat bij schenking of erfenis van een bos door een niet-inwoner van het Koninkrijk België, de wetten of schenk- en erfbelasting van de locatie van het bos worden gevolgd, in dit geval dus Vlaanderen. Voor schenkingen van een buitenlander met goederen in België geldt de wet van het landsgedeelte waar de belangrijkste goederen gelegen zijn.

**Nota:** In Europa is overal het burgerlijk erfrecht van toepassing van het land waar de erflater verbleef, tenzij deze voor zijn land van nationaliteit kiest. Hij kan dit in zijn testament laten opnemen. Echter, de fiscaliteit van het land waar hij verbleef zal van toepassing blijven, maar dan toegepast worden op de erfgenamen volgens de wet van het land (verblijf of nationaliteit) dat hij koos.

We stellen dus vast dat de wetgeving zodanig is opgesteld dat men in sommige gevallen (als dit een groot deel van uw kapitaal uitmaakt) beter naar het buitenland verhuist (én werkelijk verblijft) voor een tijdje, in plaats van de andere kant van ons eigen land. Op die manier kan men immers wel voordeel halen uit fiscale tegemoetkomingen die aan de grond of het bos gelinkt zijn. Een andere optie kan ook zijn om de gronden in een vennootschap in te brengen (zie rechtspersonen in het vorige hoofdstuk).

De tarieven voor erf- en schenkbelastingen vindt u steeds terug op de website van de Vlaamse Belastingdienst ([belastingen.vlaanderen.be](http://belastingen.vlaanderen.be)).





## **5. Investeren in mijn bos: kost versus opbrengst**

**Een niet beheerd, verwaarloosd bos, daar heeft niemand baat bij: u niet, de maatschappij niet en veelal de natuur ook niet. Wil men uit het bos houtopbrengst halen, bepaalde soorten (plant of dier) beschermen of de waarde van het bos in het landschap valoriseren, dan is beheer noodzakelijk.**

**Eens verwaarloosd, riskeert het bos als investeringsobject waardeloos te worden en zal de enige uitweg een verkoop zijn aan een minimale waarde.**

**Een bos met doordacht beheer kan na verloop van genoeg tijd een opbrengst leveren voor de toekomstige generaties. Ook omwille van risicospreiding investeren mensen steeds vaker in bos en natuur (maar ook in landbouwgrond). De opbrengst varieert naargelang verschillende factoren zoals bodemkwaliteit, standplaatsgeschiktheid van de boomsoorten, bosbeheertechnieken, biotische en abiotische risico's (vb. plagen, ziektes, storm, droogte)...**

## ► Kosten

| Aankoop  | Successie  | Schenking  |
|--|--|--|
| <p>In het geval u een bos koopt, is de aankoopprijs de hoogste kost, die u eenmalig dient te besteden. Vergeet niet dat daarbij ook overdrachtskosten (registratierechten en notarisereeloon) voorzien moeten worden. Op <a href="http://www.notaris.be">www.notaris.be</a> kunt u een gedetailleerde berekening vinden van de kosten afhankelijk van de verkoopprijs en gesplitst in erelonen, registratierechten en andere diverse opzoekings- en dossierkosten. Opgelet, per kadastraal perceel moet bij elke verkoop een stedenbouwkundig attest (via gemeente of overheidsdienst ruimtelijke ordening), evenals een bodemattest (via notaris of rechtstreeks via OVAM) opgevraagd worden. Afhankelijk van de gemeente en bijkomend onderzoek kunnen ook deze kosten oplopen voor de verkoper. Veelal staat de notaris in voor het opvragen van deze attesten.</p> | <p>De successiebelasting wordt berekend op de venale waarde van het bos. De tarieven zijn terug te vinden op de website van de Vlaamse Belastingdienst. (Er zijn geen attesten vereist, zoals bij verkoop, ruil en schenking.) Kortingen kunnen bekomen worden wanneer voor het bos een natuurbeheerplan opgemaakt is ofwel de erfgenamen binnen de 6 maand na het opvallen van de nalatenschap de intentie kenbaar maken aan het Agentschap voor Natuur en Bos een natuurbeheerplan op te maken. Zie ook hoofdstuk 6.</p> <p>Sinds 1 september 2018 kan, binnen 1 jaar na overlijden, ook de erfenissprong fiscaal neutraal uitgevoerd worden. Raadpleeg hiervoor uw notaris.</p> | <p>Eerder dan te wachten met de vermogensplanning tot men overlijdt, kan het interessant zijn om tijdens het leven te schenken, al dan niet in schijven van 3 jaar en al dan niet met voorbehoud van vruchtgebruik. Ook de tarieven voor schenkbelasting zijn terug te vinden op de website van de Vlaamse Belastingdienst of <a href="http://www.notaris.be">www.notaris.be</a>. In Vlaanderen zijn de onroerende schenkbelastingen in rechte lijn drastisch verlaagd voor schenkers gedomicilieerd in Vlaanderen, op hun onroerende goederen waar ook in België. Onroerende goederen in Vlaanderen geschonken door een eigenaar buiten Vlaanderen zijn onderworpen aan de registratierechten van het gewest van de schenker.</p> <p>De schenker dient ook een bodemattest op te vragen (via notaris of rechtstreeks via OVAM). Een stedenbouwkundig attest is in Vlaanderen niet vereist.</p> <p>Wie een natuurbeheerplan voor het bos opmaakt, krijgt korting op die schenkbelasting.</p> |



**Opgelet: Op 1 september 2018 werd een nieuwe wet op het erfrecht van kracht. Raadpleeg daarom zeker uw notaris in verband met de gedane en voorziene schenkingen. Het erfrecht van de langstlevende echtgenoot wijzigt gevoelig, evenals de reserve en de manier van aanrekenen van de schenkingen (zelfs de vroegere) in de nalatenschap (inbreng).**



| Onderhoud   | Verzekeringen   | Belastingen   | Opleiding en kennisverwerving   |
|---|---|---|---|
| <p>Na de kosten van aankoop, erfenis of schenking, zijn de onderhoudskosten de grootste hap uit het budget. Deze kosten variëren natuurlijk naargelang het bostype en de ondergroei (struiken en planten die onder de bomen groeien). Er zijn kosten voor aanplant, opsnoeien, vormsnoei, verwijderen exoten of ongewenste ondergroei, extra aanleg van bosranden, poelen enz. De grootste kost zal niet het materiaal zelf zijn, maar eerder de arbeidstijd die eraan besteed wordt. Sommige bosgroepen voorzien daarom beperkte tussenkomst voor niet-rendabele werken.</p> | <p>Wanneer u een bos heeft, is het aangewezen hier ook de nodige verzekeringen te nemen. Valt er immers een tak of boom om die schade berokkent aan uzelf of een derde, dan bent u als eigenaar aansprakelijk. Daarvoor bestaan er enerzijds aansprakelijkheidsverzekeringen (de “familiale”), die fout of nalatigheid van de eigenaar of beheerder dekken. Bv. een dode boom laten staan langs een openbare weg kan uw aansprakelijkheid in het gedrang brengen indien hij omvalt op een voorbijrijdende auto. Om discussies te voorkomen tussen gewone windschade (gedekt) en stormschade (niet gedekt, want heirkracht), kunt u best uw makelaar raadplegen die u een zo ruim mogelijke dekking kan aanbieden. Anderzijds zijn er de risicoverzekeringen die uw eigen schade dekken, bv bij brand. Een specifieke brandverzekering voor uw bos wordt aangeraden. Informeer u bij uw vereniging voor boseigenaars en uw verzekeraar voor opties en details! In Vlaanderen kunnen leden van Landelijk Vlaanderen en KBBM gebruik maken van AMIFOR, een gespecialiseerde groepsverzekering voor bosbrand (stormschade is hier niet inbegrepen).</p> | <p>Bij de jaarlijkse inkomstenaangifte voor personenbelasting moet enkel het kadastraal inkomen van de bospercelen aangegeven worden. De verkoop van hout en de mogelijke subsidies moeten niet aangegeven worden door particulieren voor zover dit kadert in het normaal beheer van het vermogen. Vennootschappen en beroepsverkopen zijn wel steeds belastbaar.</p> | <p>Omdat u geen professional bent, maar uw hobby toch een zekere kennis vereist, is het handig uw kennis up to date te houden. Achteraan deze brochure vindt u de verschillende verenigingen die boseigenaars helpen. Neem een kijkje op hun website voor meer informatie over hun bijdrage in uw kennisverwerving.</p> |



## ► Opbrengsten

Er zijn natuurlijk verschillende businessmodellen mogelijk om inkomsten te halen uit bos. Naast houtverkoop, halen sommigen hun inkomsten uit toerisme, recreatie, golf enz.

| Houtverkoop   | Jacht  | Subsidies, sponsoring...   |
|---|--|--|
| De verkoop van hout is de grootste opbrengst die het bos levert. De hoogste waarden bekomt men uit het kwaliteitshout, dit is recht hout dat gebruikt kan worden voor meubelen en constructies. Hout van iets mindere waarde, kan nog steeds verkocht worden als industriehout voor vb. paletten. Het "afval"-hout brengt het minste op, maar kan nog steeds verkocht worden als brandhout. | De verhuur van het jacht- of visrecht voorziet ook in een constante inkomst, die geldelijk of in natura kan zijn. Hoe biodiverser het bos, hoe interessanter het wordt voor jachtwild en dus ook jagers. Het nadeel kan zijn dat reeën, herten of everzwijnen schade toebrengen aan jonge bossen. De jager kan daar soelaas brengen en het evenwicht tussen biodiversiteit en schade helpen beheren. | Voor beheer ten voordele van de biodiversiteit (bosranden, loofbomen, staand dood hout, poelen...) of erfgoedlandschap (hoogstamboomgaarden, natuurlijke hagen...), maar ook voor openstelling voor recreanten kan men via sponsoring, oproepen, projecten en/of een beheerplan subsidies krijgen die de extra kosten (deels) dekken. Zie hoofdstuk 6. |
| Fiscaliteitsvoordelen   | Immateriële voordelen  |  |
| Zie eerdere hoofdstukken i.v.m. successiebelasting, schenkbelasting en registratierechten.  | Tot slot is er natuurlijk het onbetaalbare genot van uw eigen privébos, dat u beheert zoals u het wil. U kunt er onvergetelijke momenten beleven met uw familie of heeft er talloze mooie jeugdherinneringen.  |  |

## 6. Stel u op de hoogte van wat wel en niet kan: bos in de wetgeving

### ► Bos en ruimtelijke ordening

Elk perceel heeft een planologische bestemming op het gewestplan. Bij de aankoop of verkrijging van een bos, is het best om eerst en vooral na te gaan welke planologische bestemming uw bos heeft. In de meeste gevallen zal het gaan om een bestemming bos of natuur, al dan niet met een overdruk zoals VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk – GEN of GENO, Grote Eenheden Natuur of Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling), IVON (Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk) enz. Maar er liggen ook veel bossen in landbouwgebied. Daarnaast (buiten planologische bestemming) kan uw bos ook in een SBZ (speciale beschermingszone) liggen. Ga na of vraag raad betreffende de specifieke verplichtingen en verbodsbepalingen die voor uw percelen gelden. U kunt reeds vele kaarten consulteren op [www.geopunt.be](http://www.geopunt.be).

Bij een planologische bestemmingswijziging, meestal via een RUP (ruimtelijk uitvoeringsplan) van landbouw naar bos of natuur, kunt u een kapitaalschadevergoeding krijgen (onderworpen aan een aantal beperkende voorwaarden).

### ► Bos in de natuur- en boswetgeving

Sinds enkele jaren worden het Vlaamse Natuur- en Bosdecreet geleidelijk geïntegreerd tot één decreet: het Natuurdecreet. Sinds het in uitvoering gaan van de Europese Natura 2000-regelgeving (de Vogel- en Habitatrichtlijn) is het Natuurdecreet flink aangepast. Hierna geven we u een kort overzicht van de mogelijkheden voor uw bos in de nieuwe natuurwetgeving.

Wie vroeger een bos had van meer dan 5 ha of gelegen in VEN, was verplicht om een **uitgebreid bosbeheerplan** op te maken. In de nieuwe wetgeving vervalt die verplichting tot de opmaak van een beheerplan en is de term zelf vervangen door het meer omvattende **natuurbeheerplan**.

Wie echter een natuurbeheerplan wenst op te maken – wat zeker wordt aanbevolen – heeft als voordeel dat hij bv. geen kapmachtiging moet aanvragen als deze reeds in zijn goedgekeurde beheerplan is opgenomen. Hiervoor volstaat een beheerplan type 1. Wie een beheerplan wil opstellen van een hoger niveau voor duurzaam bosbeheer, kan kiezen

tussen type 2 (25 % van de oppervlakte is gevat door natuurbeheer), 3 (90 % natuurbeheer) of 4 (100 % natuurbeheer met een erfdienstbaarheid van reservaat). Bij deze kan hij subsidies krijgen voor de investeringskosten, voor het beheer zelf, voor de evaluatie van zijn beheer, voor eventuele toegankelijkheid en in het type 4 zelfs voor de aankoop van nieuwe percelen. Wat betreft de toegankelijkheid, staat het de private eigenaar vrij te kiezen of hij zijn bos afsluit of niet, tenzij hij een natuurbeheerplan opmaakt, dan moet er wel een minimale toegankelijkheid voorzien zijn zoals bv. een keer per jaar het bos toegankelijk maken voor een beperkte groep mensen.



**Wanneer u een bos waarvoor een beheerplan werd opgesteld, overdraagt of overneemt, moet de notaris dit vermelden in de akte. De overnemer (koper of erfgenaam) is ertoe gehouden dit beheerplan verder uit te voeren zoals voorzien, behoudens risico op sancties (bv. terugvorderen subsidies, overname beheer door overheid...).**

## ► Bos in de landbouwwetgeving

In de Europese wetgeving en ook in de meeste andere landen valt bosbouw (voor de economische functie van bos) onder het landbouwbeleid. Niet onlogisch daar bos (houtproductie) ook een opbrengst van een plant levert, zij het op een veel langere termijn.

### **Verschillende vormen van toegankelijkheid:**

**Principiële toegankelijkheid:** Deze is geldig in alle private bossen (en natuurreservaten) en wil zeggen dat wandelaars toegang hebben tot alle boswegen, tenzij deze zijn afgesloten met een verbodsbord.

**Minimale toegankelijkheid:** Deze is verplicht wanneer men een natuurbeheerplan opmaakt.

**Omgekeerde toegankelijkheid:** Dit is een specifieke regel die enkel geldt in alle natuurgebieden van het Agentschap voor Natuur en Bos en wil zeggen dat voetgangers de paden mogen verlaten, tenzij er een toegankelijkheidsregeling is die dit anders bepaalt.

In de Vlaamse afgeleide van het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), bestaat onder de tweede pijler (plattelandontwikkelingsbeleid), het Programmadocument voor Plattelandontwikkeling (PDPO), waarin een (zeer klein) luik steunmaatregelen voor bos voorzien is. Men kan er aanplantsubsidies verkrijgen voor herbebossing, voor aanleg van bos en bijhorend onderhoud en inkomenscompensatie (de laatste twee uitsluitend voor eigenaars-landbouwers), alsook subsidies voor boslandbouwsysteem (of agroforestry; uitsluitend voor gebruikers-landbouwers op landbouwgrond, mits toestemming van de eigenaar). Let op: deze subsidies veranderen elke 6 jaar.

### ► Bos in erfgoedwetgeving

Als een bos of niet beboste grond in een beschermd cultuurlandschap ligt, dient men er rekening mee te houden dat bij de behandeling van een vergunningsaanvraag het advies van het Agentschap Onroerend Erfgoed wordt gevraagd.

Het is mogelijk om een **geïntegreerd beheerplan** op te maken indien uw bos zowel onder de natuur- als erfgoedwetgeving valt. Dit beheerplan kan natuurlijk ook andere elementen dan bos bevatten. Beide agentschappen zullen dan een goedkeuring moeten geven voor uw beheer de komende 24 jaar. In dergelijke gevallen kunt u ook sommige subsidies uit het erfgoeddecreet verkrijgen.

### ► Bos en fiscaliteit

Tot slot is er ook diverse regelgeving rond fiscaliteit. Voor bossen met een natuurbeheerplan kunt u fiscale voordelen krijgen, o.a. naar erfenis-, schenkings- en verkoopbelasting en onroerende voorheffing.

Vroeger kregen eigenaars met een uitgebreid bosbeheerplan of met bossen gelegen in het VEN een volledige vrijstelling van erfenisrechten. Dit werd in 2014 gewijzigd volgens onderstaande tabel, met lagere percentages, maar wel interessante kortingen op de schenkbelasting en in type 4 verkooprechten en onroerende voorheffing. De vermindering geldt op de berekende belasting en wordt bekomen wanneer men een goedgekeurd beheerplan heeft van een hoger niveau of binnen de 6 maand na openvallen van een nalatenschap alsnog een intentie-overeenkomst afsluit om een

dergelijk natuurbeheerplan te laten goedkeuren. Hetzelfde kan ook door de koper bij verkooprechten, uiterlijk bij de aanbieding ter registratie van de authentieke koopakte.

| Natuurbeheerplan | Vrijstelling erfbelasting | Vrijstelling schenkbelasting | Vrijstelling verkooprechten | Onroerende voorheffing |
|------------------|---------------------------|------------------------------|-----------------------------|------------------------|
| Type 2           | 50%                       | 75%                          | -                           | -                      |
| Type 3           | 75%                       | 100%                         | -                           | -                      |
| Type 4           | 100%                      | 100%                         | 100%                        | 100%                   |

Let op, de vrijstellingen voor erf- en schenkbelasting gelden enkel als de erflater zijn woonplaats heeft in Vlaanderen of het buitenland en het perceel in Vlaanderen ligt (zie ook hoofdstuk 4).

De schenkbelasting op de onroerende goederen wordt berekend op de brutomarge van de goederen die de begunstigde van de schenking ontvangt, volgens een tarief dat stijgt naarmate de waarde van de goederen toeneemt en verschilt naargelang de graad van verwantschap tussen de schenker en de begiftigde (hoe verder de graad van verwantschap, hoe hoger het tarief).

De vrijstellingen hierboven moeten vervolgens verrekend worden met de percentuele belasting, die afhankelijk is van de verwantschapsgraad. Raadpleeg de actuele percentages via de website van de Vlaamse Belastingdienst.

Maakt uw bos onderdeel uit van een familiaal bedrijf, dan kunnen de voorwaarden voor schenk- en successiebelasting ook interessant zijn volgens de huidige wetgeving.



## ► Voorkooprechten – onteigeningsdecreet – zelfrealisatie

Vanuit diverse wetgevingen kan er ook een recht van voorkoop gelden op uw bosgronden. Dit wil zeggen, wanneer u een bos verkoopt of wil aankopen en u een compromis hebt getekend, moet de notaris de grond eerst te koop aanbieden aan dezelfde voorwaarden aan diegene die een recht van voorkoop geniet, meestal de Vlaamse overheid, (soms een lokale overheid). Dit met het idee dat de verkrijger de beoogde beleidsdoelstelling op het terrein zou realiseren. De zones met Vlaams recht van voorkoop zijn te raadplegen op [www.geopunt.be](http://www.geopunt.be) (opgelet, deze registers zijn niet sluitend). Notarissen kunnen sluitende registers raadplegen. Het recht van voorkoop is echter niet van toepassing in geval verkoop aan echtgenoot, mede-eigenaar, afstammelingen of geadopteerde kinderen van de eigenaars. Evenmin geldt het recht van voorkoop voor “natuur” niet bij verkoop aan leden van erkende bosgroeperingen (voor 20 januari 1998 volgens het bosdecreet), binnen het erkende gebied.

Let op: **Een bosgroepering** is niet hetzelfde als een bosgroep. Een bosgroepering is een vrijwillige groepering onder de vorm van een vennootschap, van minstens 2 boseigenaars. Het is een kleinschalig gezamenlijk beheersinitiatief met fiscaal voordeel en dus meestal bedoeld voor het beheer van economisch bos, dat vroeger ook een zekere subsidiëring voor het beheer kon krijgen. **Een bosgroep** is een vzw die leden-terreinbeheerders (waaronder private boseigenaars) samenbrengt met als doel hen te helpen en informeren bij hun beheer. Ze voorzien in een basisdienstverlening en coördineren en organiseren ook beheeractiviteiten op terrein.

De regelgeving rond zelfrealisatie kan daar een oplossing zijn. De kandidaat-koper geeft dan zijn akkoord (bv. via beheerplan) om de vooropgestelde (natuur)doelen zelf te realiseren. Zodoende wordt de reden van uitoefening van voorkoop door de overheid tenietgedaan. Dit alternatief heeft vandaag echter nog geen procedurele vorm gekregen en gebeurt ad hoc indien de koper op voorhand contact opneemt met de begunstigde van het voorkooprecht en dit alvorens enig compromis getekend wordt.

Voornaamste Vlaamse rechten van voorkoop waarbij bos betrokken is (zie [www.vlm.be](http://www.vlm.be)):

- **Natuur**: zijnde in VEN-gebieden en groene bestemmingen binnen de SBZ's en IVON, de zoekzones binnen SBZ's en terreinen waar het ANB het beheer overnam → voor het ANB of erkende terreinbeheerende natuurverenigingen voor zover deze binnen de perimeters van hun reservaten liggen en niet overlappen met een SBZ.

- **Ruilverkaveling en natuurinrichting** → projectmatig voor de Vlaamse Grondenbank, zolang de ruilverkaveling of de natuurinrichting niet afgesloten is.
- **Ruimtelijke ordening** → o.a. voor het Vlaamse gewest, de provincie, gemeentes en intercommunales, in sommige gevallen opgesteld in een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP)
- **de Vlaamse Waterweg**: gebieden langs de waterwegen → voor de Vlaamse Waterweg
- **Integraal Waterbeleid**: gebieden in afgebakende oeverzones of overstromingsgebieden volgens de stroomgebiedsbeheerplannen → voor het Vlaamse gewest, de Vlaamse Waterweg, de Scheepvaart en de Vlaamse Grondenbank
- **Landinrichting**: gebieden van landinrichtingsprojecten → voor de Vlaamse Grondenbank
- **Complexe projecten**: in het gebied van het project → voor diverse instanties

Merk op dat bv. in het geval van een boslandbouwperceel (dus op een landbouwgrond), in het geval er een pachter is, de pachter een voorkeurecht heeft; in dit geval is de pachtwet van toepassing. Het voorkeurecht van de pachter heeft steeds voorrang op het wettelijk voorkeurecht door de overheid.





## 7. Goed beheeren, duurzaam beheeren

**Uw bos beheeren is al een goed begin, maar een bos beheeren op een duurzame manier is nog beter! Hoe begint u eraan?**

### ► Dankzij een natuurbeheerplan



Een natuurbeheerplan is handig om bij wijze van spreken de bomen door het bos te zien. Het laat u toe een inventarisatie op te maken, alsook om de uit te voeren maatregelen te plannen in de tijd. Het geeft in feite uw visie weer, met een gedetailleerde beschrijving van de begintoestand, de vooropgestelde beheersdoelstellingen en een beschrijving van de realisaties en opvolging. Zo'n document is belangrijk voor uw opvolgers. Daarnaast is het noodzakelijk voor een goed beheer van uw patrimonium. Hoewel het geen verplichting is voor de boscijenaar, zijn er wel interessante voordelen aan verbonden (zie hoofdstukken 5 en 6).

### ► Dankzij de steun van een deskundige

Bosbeheer vereist specifieke kennis en vaardigheden. Het is daarom geen overbodige luxe om bosexpertise of een tweede opinie te vragen. De Vlaamse bosgroepen zijn speciaal voor dit doel opgericht. Uw lokale bosgroep ondersteunt u bij het beheer van uw bos, hoe groot of klein ook, en dit naargelang uw wensen. Zij kunnen u bv. helpen met uw kapmachtiging, subsidiedossier, beheerplan... Daarnaast houden ze regelmatig gezamenlijke (brand)houtverkopen, die zeker interessant zijn voor eigenaars die slechts kleine hoeveelheden op de markt brengen. Met de bosgroep blijft u baas in eigen bos.

## ► Boscertificering

Heeft u al eens gehoord van boscertificering? Er bestaan namelijk verschillende certificeringssystemen die garantie bieden voor duurzaam bosbeheer. Het label garandeert dat alle schakels in de keten (van de eigenaar-producent tot houtverwerkende bedrijven en houthakkers of omgekeerd) duurzame bosbeheerpraktijken en traceerbaarheidsregels toepassen. Daarnaast houdt het label ook rekening met sociale, economische en milieuaspecten. Met andere woorden, indien u een product koopt met een boscertificeringlabel, mag u er zeker van zijn dat de bossen op een duurzame manier beheerd worden. Als boseigenaar kan u uw bos laten erkennen. Opgepast! Aangezien het label verbonden is aan uw bos, zal dit automatisch overgedragen worden naar de nieuwe eigenaar bij verkoop.



## 8. Ik wil mijn bos verkopen of schenken. Wat te doen?

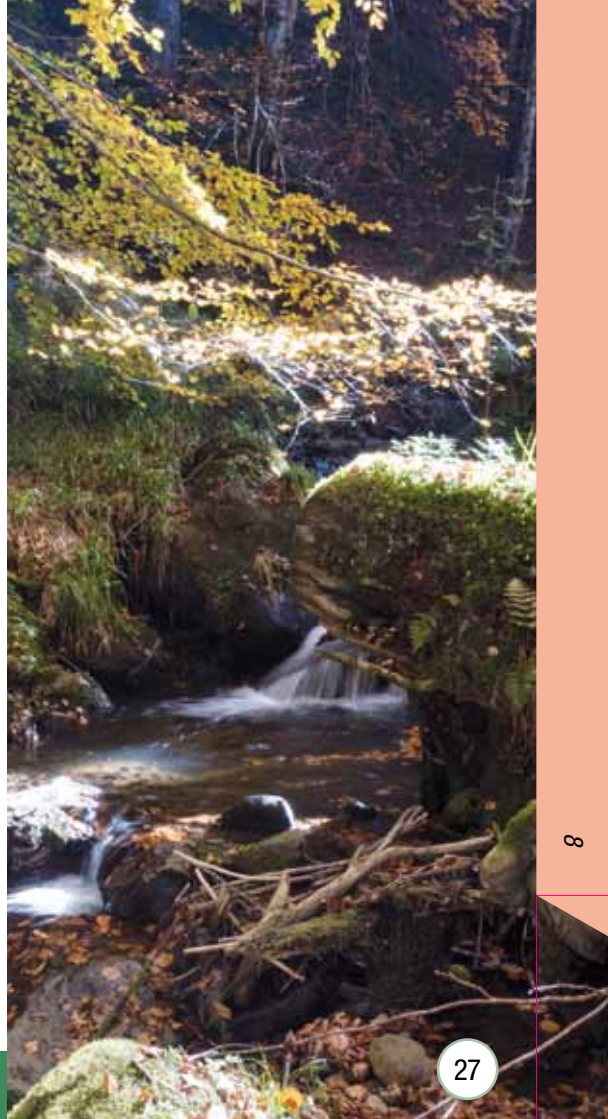
Wil u uw bos verkopen of schenken, dan hoeft u dit niet te beschouwen als een mislukking. Integendeel, indien u tijd of energie tekort komt om erin te investeren, is het beter om er afstand van te doen en het over te laten aan een andere, die uw bos volledig tot ontwikkeling kan laten komen. In plaats van het bos te verwaarlozen, kan de nieuwe eigenaar betekenis geven aan uw eerder uitgevoerde werken of investeringen.

Als u uiteindelijk hebt gekozen om afstand te doen van uw bomen en bossen, moet er een nauwkeurige schatting van de waarde van uw bos gebeuren. Om vergissingen of discussies te voorkomen, kunt u beroep doen op een expert die, afhankelijk van de verschillende factoren, een nauwkeurige en neutrale schatting kan doen.

Zo'n schatting houdt rekening met o.a. volgende factoren:

- de gemeente, provincie en regio waarin uw bos gelegen is
- de bodemkwaliteit, die bv. effect heeft op de groeisnelheid
- de opstand, ofwel bomen die al op het perceel staan
- de bereikbaarheid, van belang voor beheerswerken en exploitatie
- de grootte en of het deel uitmaakt van een groter complex
- de lokale markt

U begrijpt immers dat een perceel dat zich op een steile helling bevindt en moeilijk te bereiken is, niet dezelfde waarde zal hebben als een perceel gelegen op een plateau met wegen in de buurt. Op dezelfde manier zal de prijs van hout bepaald worden afhankelijk van de ouderdom, de kwaliteit en de houtsoort. Maar ook andere waarden (beschermd gebied, erfdienstbaarheden zoals wegen, economische of sociale valorisaties...) kunnen de prijs beïnvloeden.





## 9. Getuigenissen grensoverschrijdend grondgebied Interreg France Wallonie Vlaanderen

Bosbeheer is in de eerste plaats een passie! Een weldoordachte hobby voor wie het genot voor een privaat stukje natuur apprecieert, voor wie wil investeren in zijn of haar liefde voor natuur. Bosbeheer is dan ook ondernemen op het platteland.

### ► Een gemeenschappelijk punt : een geërfd bos!



**Armelle en Aurore, 31 en 28 jaar, dochters van een boseigenaar van 34 ha in Pas-de-Calais (Hauts-de-France):**

Over een aantal jaar jaar zullen we het bos van de familie erven, maar omdat we tot nu toe nog geen bosbouwopleiding volgden, hebben we ons inschreven bij Fogefor. Op die manier kunnen we het bosbeheer van onze vader beter begrijpen. Het leek ons vanzelfsprekend om nauw betrokken te zijn bij boskwesties vooraleer we de verantwoordelijkheid krijgen om het beheer van de familie-eigendom verder te zetten. Omdat we met twee zijn, laat dit ons toe om een relatief complementaire visie te hebben. We profiteren nu van de ervaring die we met onze vader opdoen bij het in de praktijk brengen van zijn projecten, zonder momenteel een langetermijnvisie te hebben.



**Isabelle, 57 jaar, onverdeelde eigenaar in een familiaal bos in de Marne (Grand Est):**

Het bos is sinds enkele generaties in onze familie en mijn vader gaf het geleidelijk aan door aan ons via schenkingen, waardoor we de laatste 15 jaar vertrouwd konden geraken met dit erfgoed. Hetgeen dat me motiveert in het bos, is de band met een plaats waar ik gestudeerd en gewerkt heb tijdens de vakanties in mijn kindertijd. Het is de relatie met de natuur, het gezelschap van de bomen tijdens hun levenscyclus, de overdracht van erfgoed en een beetje kennis naar de volgende generaties. In de voetsporen treden van mijn vader was niet gemakkelijk, zeker niet als vrouw. Door mijn deelname aan opleidingen voor bouseigenaren heb ik deskundige beheerders en gepassioneerde experts ontmoet. Het delen van ervaringen en het vallen en opstaan in bosbouw is ook zeer interessant.



### **Dries, 50 jaar, eigenaar van een familiaal bos in Vlaanderen (Vlaams-Brabant):**

Mijn grootvader heeft vlak na de oorlog - om puur financiële redenen - zijn eerste populieren geplant. Vervolgens heeft mijn vader ons van jongs af aan meegenomen in het bos voor verschillende doeleinden: om te wandelen, aan te planten en te onderhouden en te jagen. Zo is de passie bij mij ontstaan, waarbij we nog steeds nieuwe gronden verwerven. We hebben ons altijd laten bijstaan door externen. Daarnaast zijn we ook de laatste 20 jaar heel doelgericht bezig met biodiversiteitsmaatregelen en klimaatverandering in het bos. In het kader van een successieplanning is al een deel overgedragen van mijn ouders naar mijn zus, broer en mezelf. Samen met onze ouders en onze kinderen wordt het bos beheerd in functie van de volgende generatie, wat voor een sterke familiale band zorgt over de generaties heen. Ondertussen hebben we niet alleen plezier van de resultaten van het beheer, maar ook de houtoogst levert ons een mooie financiële extra op.



### **Christian, eigenaar van een klein bos (2 ha) in de Condroz (Wallonië):**

Mijn ouders, landbouwers in Haillot (Ohey), waren eigenaars van de gronden die ze bewerkten. Mijn vader, een jager, had twee bosgebieden voor wild ingericht: een bestand bestaande uit populieren en fijnspaar, alsook een klein geplant bos met voornamelijk loofhout (populieren, kersenbomen...). Met het akkoord van mijn twee zussen, zijn we uit de onverdeeldheid geraakt en ben ik uiteindelijk in 2015 eigenaar geworden van de familiale gronden. Vanaf dat ogenblik wilde ik weten hoe ik het best de sparrenbossen en het kleine bos kon beheren. Sindsdien ben ik geïnteresseerd in de toekomst van mijn twee kleine bospercelen: Wanneer herbebossen? Welke soorten planten? Hoe rekening houden met de klimaatverandering? Ik heb net deelgenomen aan een opleidingsdag georganiseerd door Groupe d'Action Locale Pays des Tiges et Chavées en KBBM. Momenteel wacht ik op herbebossingsvoorstellen van Cellule d'appui à la petite forêt privée.

## ► Een gemeenschappelijk punt, een aangekocht bos!



### **Remi, 50 jaar, eigenaar van een zelf aangeplant bos in Vlaanderen (West-Vlaanderen):**

Onze eerste ervaring was de aanplant van een relatief klein bos (0,54 ha) met inheems loofhout. Zoals vele kleine bosaanplanten gebeurde dit in de familiale sfeer, nl. op een stuk restgrond van de ouderlijke hoeve als blijvend aandenken aan de ouderlijke hoeve. Als boseigenaar werden we lid van de bosgroep en de interesse om verder bos aan te leggen en te kopen groeide. In 2017 bebosten we nog 1 ha landbouwgrond, kochten we 2 ha oud bos en 7 ha jong aangeplant bos. De tocht door de bosgerelateerde zaken leerde ons dat deze allesbehalve vanzelfsprekend is voor een private eigenaar. Bos beheren blijft dus best een hobby.



### **Frans, eigenaar van een bos van 50 ha in Presles (Wallonië):**

Ik heb dit bos in 2016 gekocht om te variëren in mijn investeringen. De idee om te investeren in een bos doet me meer plezier dan een investering in onroerend goed met al zijn beperkingen. Ik wil mijn bos graag verbeteren, zowel voor de financiële meerwaarde die het oplevert, als voor de verbetering van de biodiversiteit. Ik werk met een onafhankelijke bosbeheerder die me geholpen heeft om een beheerplan op te stellen om zo de multifunctionaliteit van mijn bos te verzekeren. Dit plan is zeer handig om dit gepassioneerde domein te begrijpen. De multifunctionaliteit wordt erkend door de PEFC-boscertificering.



**Sébastien, 47 jaar, eigenaar van enkele percelen bos in een bosgroepering te Chaltrait (Marne, Grand Est):**

In het begin was een bos voor mij een investering om te jagen en voor fiscale doeleinden. Ik had ook geen enkele bosopleiding genoten, of motivatie voor het beheer ervan. Nu ik wat meer ervaring heb verworven, heb ik me laten omringen door specialisten en wordt het beheer gedaan door een bosbouwcoöperatieve. Ik ben betrokken bij het nemen van beslissingen en het bosbeheer. Ik moet zeggen dat het volgen van een basisopleiding over bosbeheer me heel veel heeft bijgebracht. Het was interessant en gaf voldoening.



**Thierry en Maxime, 52 en 25 jaar, eigenaars van een bos in onverdeeldheid van 23 ha in Fontaines-Hermans (Hauts-de-France):**

Na vele jaren nadenken en discussiëren met de familie, hebben we in april 2018 een bos gekocht. Dit project ligt ons na aan het hart, want als natuurliefhebbers en jagers, heeft het bos ons altijd gefascineerd. Dit nieuwe project maakt nu deel uit van ons familiaal kapitaal, maar omdat we geen professionele bosbouwers zijn, zijn voor ons de uitvoeringswerken van het bos en de planning ervan een uitdaging. Op het moment van verkoop, werd een eenvoudig beheerplan opgesteld, dat we normaal gaan blijven volgen. Om ons te helpen het bos op de juiste manier te beheren, volgden we gedurende een jaar een bosbouwopleiding. We willen ons uitleven in dit prachtige project, maar het avontuur blijft een geweldige uitdaging, zowel op het vlak van werk als het goede bosbeheer.



# 10. Hulp nodig?

- Voor de verkoop, schenking:

**Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat**

[www.notaris.be](http://www.notaris.be)



- Voor beheer op terrein:

**Uw lokale bosgroep**

[www.bosgroepen.be](http://www.bosgroepen.be)



- Voor ondersteuning en begeleiding in alle grondeigendomszaken:

**Landelijk Vlaanderen**

[www.landelijk.vlaanderen](http://www.landelijk.vlaanderen)



- Voor algemene informatie over bos en natuur in Vlaanderen:

**Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos**  
**Opgericht door Landelijk Vlaanderen vzw**  
**en de Koepel der Bosgroepen vzw**

[www.privaatbeheer.be](http://www.privaatbeheer.be)



- Voor opleidingen:

**Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij**

[www.kbbm.be](http://www.kbbm.be)



# Verklarende woordenlijst

**Beheercyclus:** De verschillende stappen van begin tot einde die men moet nemen voor het beheer, bv. van aanplant tot kappen en verkopen.

**Brutomarge:** Of toegevoegde waarde; het is het verschil tussen de totale opbrengsten en de kosten bij derden om de opbrengst te realiseren.

**Ecosysteemdienst:** Een dienst geleverd door het ecosysteem, bv. schone lucht en schoon water door onze bossen en natuur.

**Exoten:** Soorten die niet inheems zijn, hier van oudsher niet voorkomen en door menselijk handen hier gevestigd zijn.

**Multifunctionaliteit:** Verschillende rollen die vervuld kunnen worden, bv. economisch, ecologisch, educatief, recreatie, gezondheid.

**Onroerende goederen:** Gronden en al wat er aan vast zit, zoals gebouwen.

**Roerende goederen:** Goederen die verplaatsbaar zijn, wat geen gebouw of grond omvat.

**Venale waarden:** De normale verkoopwaarde, wat een normaal persoon er voor wil geven.



**Het project Forêt Pro Bos maakt deel uit van het Europese Interreg financieringsprogramma, dat een antwoord biedt op vragen rond (her)bebossing, groeperen van bosteigenaars en de waarde van regionaal hout, die van belang zijn voor de lokale houtvoorziening. Daartoe wil het project de kennis van bosbeheerders en beleidsmakers verbeteren wat betreft de impact die een goede bosbouw heeft op de economie en de biodiversiteit. Binnen het kader van dit project ligt de focus op het begin van de keten, m.a.w. de bosteigenaar en -beheerder ondersteunen bij een duurzaam bosbeheer in het belang van de keten van beide landen.**

### ► Dankwoord:

- Antoine d'Amécourt, voorzitter van Fransylva en CNPF en bosteigenaar
- Bernard Boes, bestuurder Landelijk Vlaanderen, notaris en bos- en natuureigenaar
- Philippe Casier, bestuurder APB-NB en bos- en natuureigenaar
- Guy Coolens, bestuurder APB-NB en bos- en natuureigenaar
- Isabelle Flouret, Fransylva
- Christian Levecq, notaris
- Jean-Michel Maus, erenotaris, bosteigenaar- en coach
- Guido Mulier, voorzitter APB-NB en natuureigenaar
- Sylvain Pillon, CNPF Hauts-de-France
- Jurgen Tack, directeur APB-NB

### ► Bronnen :

AgroParisTech – ENGREF  
Boswijzer  
CCI, 2018  
[www.cnpf.fr](http://www.cnpf.fr), 2017  
[www.jemeformepourmesbois.fr](http://www.jemeformepourmesbois.fr), 2017  
Office Économique Wallon du bois, 2017  
PanoraBois Wallonie édition 2017  
Wikipédia, 2018

### ► Opmerkingen:

In het kader van het project Forêt Pro Bos werd deze brochure uitgegeven voor de 3 regio's: Frankrijk, Wallonië en Vlaanderen. Hoewel de globale indeling identisch is, verschilt de inhoud in elke brochure naar gelang de regionale wetgeving en belangen. Indien uw bos zich dus zou bevinden in een andere regio dan waarvoor deze brochure is uitgegeven, kunt u zich wenden tot:

- Voor Wallonië: [info@srfb.be](mailto:info@srfb.be)
- Voor Vlaanderen: [info@privaatbeheer.be](mailto:info@privaatbeheer.be)
- Voor Hauts-de-France : [hautsdefrance@pefc-france.org](mailto:hautsdefrance@pefc-france.org)
- Voor Grand Est : [contact@pefc-grandest.fr](mailto:contact@pefc-grandest.fr)



## ► Partners van het project:

PEFC Hauts-de-France, PEFC Grand Est, Centre National de la propriété Forestière Hauts de France et Grand est, Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij, Aanspreekpunt Privaat Beheer-Natuur en Bos, Cellule d'appui à la petite forêt privée.



Promouvoir  
la gestion durable  
de la forêt



Promouvoir  
la gestion durable  
de la forêt



## ► Financierders:



Feel Wood  
Forêt Pro Bos



Met steun van het Europees fonds voor Regionale Ontwikkeling - Avec le soutien du Fonds Européen de développement régional.

Met de steun van de Vlaamse overheid, Conseil régional du Grand Est, Conseil régional des Hauts-de-France en Wallonië.